

KONVENCIJA BROJ 162

O AZBESTU, 1986. god.

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvaio Administrativni savjeta Međunarodnog ureda rada, koja se sastala 4. juna 1986. godine na svom sedamdeset drugom zasjedanju, imajući u vidu odgovarajuće konvencije i preporuke o radu, posebno Konvenciju i Preporuku o profesionalnom radu, 1974.; Konvenciju i Preporuku o radnoj sredini (zagađenost vazduha, buka i vibracije) 1977.; Konvenciju i Preporuku o bezbjednosti i zdravlju radnika, 1981.; Konvenciju i preporuku o službama medicine rada 1985.; revidiranu listu profesionalnih oboljenja iz 1980., koja je priložena Konvenciji o naknadi u slučaju povrede na poslu, 1964., kao i zbirku praktičnih direktiva o bezbjednosti prilikom korištenja azbesta, koju je objavio Međunarodni biro rada 1984., kojima se ustanovljavaju principi nacionalne politike i djelovanja na nacionalnom nivou.

Budući da je odlučila da usvoji razne prijedloge koji se odnose na bezbjednost prilikom korištenja azbesta, pitanje koje se nalazi kao četvrta tačka na dnevnom redu zasjedanja,

Budući da je odlučila da ovi prijedlozi dobiju formu međunarodne konvencije, usvaja dana dvadesetčetvrtog juna hiljadu devet stotina osamdeset šeste godine, konvenciju, u daljem tekstu, pod imenom Konvencija o azbestu, 1986.

DIO I

POLJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Član 1.

1. Ova konvencija se primjenjuje na sve djelatnosti u kojima su radnici, na radnom mjestu, izloženi dejstvu azbesta.

2. Država članica koja ratifikuje ovu konvenciju može da, nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, i na osnovu procjene opasnosti po zdravlje kao i mjera bezbjednosti koje se primjenjuju, isključi posebne grane privredne djelatnosti od primjene nekih odredaba Konvencije, kada se uvjeri da njihova primjena na ove grane ili ova preduzeća nije neophodna.

3. Kada odluči o isključivanju posebnih grana privredne djelatnosti ili posebnih preduzeća, nadležni organ mora da vodi računa o učestalosti, trajanju i stepenu izloženosti, kao i vrsti posla i radnim uslovima.

Član 2.

U cilju ove konvencije:

a) termin „azbest“ označava vlaknasti oblik mineralnih silikata koji pripadaju metamorfnim stijenkama iz grupe serpentina, to jest hrizotil (bijeli azbest) i iz grupe amfibola, to jest akisnolit, amozit (mrki azbest, cummingtonite-grunerit) antofilit, krocidolit (plavi azbest) tremolit ili bilo koja smjesa koja sadrži jedan ili više ovih minerala;

b) termin „azbestna prašina“ označava čestice azbesta koje lebde u vazduhu ili nataložene azbestne čestice koje mogu da se nađu u vazduhu na radnom mjestu, a čija količina se mjeri;

c) termin „azbestna prašina koja lebdi u vazduhu“ označava čestice prašine izmjerene pomoću gravimetrijske procjene ili druge slične metode;

d) termin „azbestna vlakna koja se mogu udisati“ označava azbestna vlakna čiji je prečnik manji od 3 mm i odnos dužina-prečnik veći od 3:1. Mjeriti će se samo vlakna duža od 5 mm.

e) termin „izloženost azbestu“ označava činjenicu da je lice, na radnom mjestu, izloženo azbestnim vlaknima koja se mogu udisati ili azbestnoj prašini koja lebdi u vazduhu, bilo da potiču od azbesta ili minerala, bilo od materijala ili proizvoda koji sadrže azbest;

f) termin „radnici“ označava članove proizvodnih zadruga;

g) termin „predstavnici radnika“ označava predstavnike radnika kojima to svojstvo pripada po nacionalnim zakonima ili praksi, u skladu s Konvencijom o predstavnicima radnika, 1971.

DIO II

OPĆI PRINCIPI

Član 3.

1. Nacionalno zakonodavstvo mora da propiše mjere koje treba preduzeti u svrhu sprječavanja i kontrole opasnosti po zdravlje usljed izloženosti azbestu pri obavljanju radnih zadataka i u svrhu zaštite radnika od ovih opasnosti.

2. Nacionalno zakonodavstvo koje je usvojeno u skladu s paragrafom 1. ovog člana mora se povremeno preispitivati u svjetlosti tehničkih napredaka i razvoja naučne misli.

3. Nadležni organ može privremeno da odobri nepridržavanje mjerama koje su propisane na osnovu paragrafa 1. ovog člana pod uslovima i u rokovima koji treba da se utvrde nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika.

4. Kada odobrava nepridržavanja u skladu s paragrafom 3. ovog člana, nadležni organ mora da povede računa da su preduzete sve neophodne mjere zaštite zdravlja radnika.

Član 4.

Nadležni organ mora da konsultuje najreprezentativnije zainteresovane organizacije poslodavaca i radnika o mjerama koje treba da se preduzmu kako bi odredbe ove konvencije stupile na snagu.

Član 5.

1. Primjena zakona usvojenih u skladu s članom 3. ove konvencije mora se obezbijediti zadovoljavajućim i odgovarajućim sistemom inspekcije.

2. Nacionalno zakonodavstvo mora da predvidi neophodne mjere koje obuhvataju primjenu odgovarajućih sankcija kako bi se obezbijedilo potpuno sprovođenje i poštovanje odredaba ove konvencije.

Član 6.

1. Poslodavci moraju biti odgovorni za primjenu propisanih mjera.

2. Kada dva ili više poslodavaca istovremeno rade u istom radnom prostoru, oni moraju međusobno da saraduju radi primjene propisanih mjera, ne isključujući odgovornost svakog od njih za zdravlje i bezbjednost radnika koje zapošljavaju. Nadležni organ mora, kada je to potrebno, da propiše opće modalitete ove saradnje.

3. Poslodavci moraju da, u saradnji sa službama medicine rada i službama zaštite na radu, i nakon konsultovanja sa zainteresovanim predstavnicima radnika, pripreme procedure kojih se treba pridržavati u hitnim slučajevima.

Član 7.

Radnici moraju da, u granicama svoje odgovornosti, poštuju propisana uputstva o bezbjednosti i higijeni koja imaju za cilj da se spriječe i kontrolišu opasnosti koje po zdravlje ima izloženost azbestu pri obavljanju radnih zadataka, kao i da ih zaštiti od ovih opasnosti.

Član 8.

Poslodavci i radnici ili njihovi predstavnici moraju što je moguće tješnje saradivati, na svim nivoima u preduzeću, radi primjene mjera koje su propisane u skladu sa ovom konvencijom.

DIO III

PREVENTIVNE I MJERE ZAŠTITE

Član 9.

Nacionalno zakonodavstvo usvojeno u skladu s članom 3. ove konvencije mora da predvidi da se izloženost azbestu mora spriječiti ili kontrolisati putem jedne ili više sljedećih mjera:

a) obaveza da rad pri kojem radnik može da bude izložen azbestu podliježe odredbama koje sadrže stručne preventivne mjere i adekvatne metode rada, prije svega higijenu na radnom mjestu;

b) donošenje specijalnih propisa i postupaka, uključujući i dozvole, za korištenje azbesta ili nekih vrsta azbesta ili nekih proizvoda koji sadrže azbest ili za neke postupke u toku rada.

Član 10.

Tamo gdje je potrebno da se zaštiti zdravlje radnika i kada je to tehnički ostvarljivo, nacionalno zakonodavstvo mora da predvidi jednu ili više sljedećih mjera:

a) da uvijek kada je to moguće, zamijeni azbest ili neke vrste azbesta ili neke proizvode koji sadrže azbest drugim materijalima ili proizvodima ili da se koriste alternativne tehnologije koje je nadležni organ naučno verifikovao kao bezopasne ili manje štetne,

b) potpuna ili djelimična zabrana korištenja azbesta ili nekih vrsta azbesta ili nekih proizvoda koji sadrže azbest prilikom nekih postupaka u radu.

Član 11.

1. Mora biti zabranjeno korištenje krokidolita i proizvoda koji sadrže ovo vlakno.

2. Nadležni organ mora biti ovlašten, nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, da odobrava derogaciju na zabranu predviđenu u gore navedenom paragrafu i kada metode zamjene nisu primjerene i praktično ostvarljive, pod uslovom da budu preduzete mjere kako bi se obezbijedilo da zdravlje radnika ne bude ugroženo.

Član 12.

1. Razmekšavanje azbesta, bez obzira na njegov oblik, mora da bude zabranjeno.

2. Nadležni organ mora da biti ovlašten, nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, da odobrava odstupanje od zabrane predviđene u gore navedenom paragrafu i kada metode zamjene nisu primjerene i praktično

ostvarljive, pod uslovom da budu preduzete mjere kako bi se obezbijedilo da zdravlje radnika ne bude ugroženo.

Član 13.

Nacionalno zakonodavstvo mora da predvidi obavezu poslodavca da obavijesti nadležni organ, prema modalitetima i u mjeri koju on utvrdi, o onim vrstama poslova pri čijem obavljanju dolazi do izloženosti azbestu.

Član 14.

Proizvođači i snabdjevači azbestom, kao i fabrikanti i dostavljači proizvoda koji sadrže azbest, moraju biti odgovorni za odgovarajuće etiketiranje posuda i, kada je potrebno, proizvoda, na jeziku i na način dostupan zainteresovanim radnicima i korisnicima, prema propisima koje utvrdi nadležni organ.

Član 15.

1. Nadležni organ mora da propiše granice do kojih radnici mogu da budu izloženi azbestu ili druge kriterije za ocjenjivanje radne sredine.

2. Granice izloženosti ili ostali kriterijumi moraju se utvrditi, revidirati i povremeno aktuelizovati u svjetlosti tehnoloških napredaka i razvoja tehničke i naučne misli.

3. U svim radnim sredinama u kojima su radnici izloženi azbestu, poslodavac mora da preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi spriječio ili kontrolisao oslobađanje azbestne prašine u vazduhu, kako bi se uvjerio u pridržavanje granica izloženosti ili drugih kriterija kao i radi smanjenja izloženosti na dovoljno razuman i praktično ostvarljiv nivo.

4. Kada se mjerama preduzetim u skladu s primjenom paragrafa 3. ovog člana ne postigne mjera izloženosti azbestu u granicama dozvoljenog izlaganja ili one nisu u skladu sa drugim kriterijumima izloženosti koji su utvrđeni primjenom paragrafa 1. ovog člana, poslodavac mora da obezbijedi, održava, i ako je potrebno, zamjeni, bez troškova za radnike, odgovarajuću disajnu zaštitnu opremu i specijalna zaštitna odijela u odgovarajućim slučajevima. Disajna zaštitna oprema mora da odgovara normama koje je utvrdio nadležni organ i da se koristi samo kao dodatna, privremena, hitna ili vanredna mjera ali ne i kao zamjena za tehničku kontrolu.

Član 16.

Svaki poslodavac mora biti odgovoran za postavljanje i sprovođenje praktičnih mjera radi sprječavanja i kontrole izloženosti azbestu radnika koje zapošljava i njihove zaštite od opasnosti koje podrazumijeva azbest.

Član 17.

1. Rušenje instalacija ili objekata u kojima se nalaze azbestni lomljivi izolacioni materijali i uklanjanje azbesta iz zgrada ili objekata gdje postoji mogućnost da se rasprši u vazduhu mogu da preduzmu samo poslodavci ili preduzimači koje je nadležni organ okvalifikovao za obavljanje takvih poslova, u skladu s odredbama ove konvencije, i dao im ovlaštenja u tom smislu.

2. Poslodavac ili preduzimač mora da, prije rušenja, izradi program rada sa specifikacijom mjera koje treba da se preduzmu, prije svih onih koje se odnose na:

- a) obezbjeđivanje neophodne zaštite radnicima;
- b) ograničavanje širenja azbestne prašine u vazduh;

- c) uklanjanje otpadaka koji u sebi sadrže azbest u skladu s članom 19. ove konvencije.
3. Radnici ili njihovi predstavnici moraju da budu konsultovani u pogledu programa iz gore navedenog paragrafa 2.

Član 18.

1. Kada postoji mogućnost da lična odjeća radnika bude kontaminirana azbestnom prašinom, poslodavac mora da, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i u konsultaciji s predstavnicima radnika, obezbijedi odgovarajuću radnu odjeću koja se ne smije iznositi iz radne sredine.
2. Rukovanje i čišćenje radne i specijalne zaštitne odjeće nakon njihove upotrebe mora se vršiti u uslovima koji su podvrgnuti kontroli, u skladu sa zahtjevima nadležnog organa, kako bi se spriječilo širenje azbestne prašine.
3. Nacionalno zakonodavstvo mora da zabrani odnošenje kući radne i specijalne zaštitne odjeće kao i individualne zaštitne opreme.
4. Poslodavac mora da bude odgovaran za čišćenje, održavanje i raspoređivanje radne i specijalne zaštitne odjeće kao i individualne zaštitne opreme.
5. Poslodavac mora da, radnicima koji su izloženi azbestu, stavi na raspoloaganje lavabo, kadu ili tuš na radnom mjestu, već prema potrebi.

Član 19.

1. U skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, poslodavac mora da ukloni otpatke koji sadrže azbest na način koji je bezopasan po zdravlje radnika, uključujući i one radnike koji rukuju azbestnim otpacima, i po zdravlje stanovništva koje živi u blizini preduzeća.
2. Nadležni organ i poslodavac moraju da preduzmu odgovarajuće mjere kako bi se spriječilo opće zagađivanje čovjekove sredine azbestnom prašinom koja se širi iz radne sredine.

DIO IV NADZOR RADNE SREDINE I ZDRAVSTVENOG STANJA RADNIKA

Član 20.

1. Gdje je to potrebno radi zaštite zdravlja radnika, poslodavac mora da mjeri koncentraciju azbestne prašine koja lebdi u vazduhu na prostoru u kome se radi i da vrši nadzor izloženosti radnika azbestu u intervalima i prema metodama koje je utvrdio nadležni organ.
2. Zapisnici o nadgledanju radne sredine i izloženosti radnika azbestu moraju se čuvati tako dugo koliko je to propisao nadležni organ.
3. Ovi zapisnici moraju biti dostupni zainteresovanim radnicima, njihovim predstavnicima i inspekcijским službama.
4. Radnicima ili njihovim predstavnicima mora se garantovati pravo da zatraže vršenje nadzora radne sredine i da se obrate nadležnom organu u pogledu rezultata do kojih se tom prilikom došlo.

Član 21.

1. Radnici koji su izloženi ili su bili izloženi azbestu imaju pravo, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, na ljekarske preglede koji su neophodni radi praćenja njihovog

zdravstvenog stanja zbog profesionalnog rizika kome podliježu i na dijagnozu profesionalnih oboljenja zbog izloženosti azbestu.

2. Praćenje zdravstvenog stanja radnika koji su izloženi azbestu ne smije da se odrazi na visinu njihovih primanja; mora da bude besplatno i da se obavlja, kad god je to moguće, u radno vrijeme.

3. Radnici moraju na zadovoljavajući i odgovarajući način biti obaviješteni o rezultatima svojih ljezerskih pregleda i da svaki od njih dobije savjet o svom zdravstvenom stanju u vezi sa svojim radom.

4. Kada se zbog zdravstvenih razloga ne savjetuje stalan rad na mjestu koje podrazumijeva izlaganje azbestu, treba uložiti sve napore, shodno nacionalnoj praksi i uslovima, da se zainteresovanim radnicima obezbijede drugi načini da zarade svoju platu.

5. Nadležni organ mora da izradi sistem notifikacije profesionalnih oboljenja prouzrokovanih azbestom.

DIO V

INFORMISANJE I OBRAZOVANJE

Član 22.

1. Nadležni organ mora da, u konsultaciji i saradnji sa najreprezentativnijim organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika, preduzme odgovarajuće mjere kako bi se poboljšalo širenje informacija i saznanja svih zainteresovanih ljudi o opasnostima koje izlaganje azbestu ima po zdravlje, kao i o metodama preventivne i kontrole.

2. Nadležni organ mora da vodi računa o pismenom ustanovljavanju politike i procedura koje se odnose na mjere obrazovanja i povremenog obučavanja radnika o opasnostima koje izlaganje azbestu ima po zdravlje, kao i o metodama preventivne i kontrole.

3. Poslodavac mora da pazi da, svi radnici koji su izloženi ili mogu biti izloženi azbestu, budu informisani o opasnostima koje njihov posao ima po zdravlje i upoznati sa preventivnim mjerama i ispravnim metodama rada, i da stiču kontinuirana znanja po ovim pitanjima.

DIO VI

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23.

Formalne ratifikacije ove konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji će ih registrovati.

Član 24.

1. Ova konvencija obavezuje samo države članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.

2. Konvencija stupa na snagu dvanaest mjeseci nakon što generalni direktor registruje ratifikacije dvije države članice.

3. Nakon toga, ova konvencija stupa na snagu, za svaku državu članicu, dvanaest mjeseci od dana registracije njene ratifikacije.

Član 25.

1. Svaka država članica koja ratifikuje ovu konvenciju može je, po isteku desetogodišnjeg perioda od njenog prvobitnog stupanja na snagu, otkazati aktom koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji ga registruje. Otkaz stupa na snagu po isteku godinu dana od registracije akta o otkazivanju.

2. Za državu članicu koja je ratifikovala ovu konvenciju i koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda pomenutog u prethodnom paragrafu nije iskoristila pravo otkaza predviđeno ovim članom, ova konvencija je obavezna za sljedeći desetogodišnji period, a poslije toga moći će da se otkáže po isteku svakog desetogodišnjeg perioda, pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 26.

1. Generalni direktor Međunarodne organizacije rada obavijestiće sve države članice Međunarodne organizacije rada o registraciji svih ratifikacija i otkazivanja koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Obavještavajući države članice Organizacije o registraciji posljednje ratifikacije potrebne da bi konvencija stupila na snagu, generalni direktor skreneće pažnju svim državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu ove konvencije.

Član 27.

Generalni direktor Međunarodnog ureda rada dostaviće Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije, u skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, kompletna obavještenja o svim ratifikacijama i svim otkazivanjima koja bude registrovao u skladu s prethodnim članovima.

Član 28.

Uvijek kada to bude smatrao neophodnim, Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada podnosiće Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove konvencije i proučiti neophodnost stavljanja na dnevni red konferencije pitanja njene potpune ili djelimične revizije.

Član 29.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu konvenciju o potpunoj ili djelimičnoj reviziji ove konvencije i, ako ova konvencija ne nalaže drugačije:

a) ratifikacija od strane jedne države članice nove konvencije kojom se vrši revizija ima za posljedicu, bez obzira na gore navedeni član 25. trenutno otkazivanje ove konvencije, pod uslovom da je nova konvencija kojom se vrši revizija stupila na snagu;

b) od dana stupanja na snagu nove konvencije kojom se vrši revizija, ova konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju.

2. Ova konvencija ostaće u svakom slučaju na snazi, u svom sadašnjem obliku i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale a nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 30.

Tekstovi ove konvencije na francuskom i engleskom jeziku su jednako punovažni.

Primjedba:

Konvencija: C 139 Konvencija o raku izazvanom obavljanjem profesije, 1974. god.

Preporuka: R 147 Preporuka o raku izazvanom obavljanjem profesije, 1974. god.

Konvencija: C 148 Konvencija o radnoj sredini (zagađenost vazduha, buka i vibracije), 1977. god.

Preporuka: R 156 Preporuka o radnoj sredini (zagađenost vazduha, buka i vibracije), 1977. god.

Konvencija: C 155 Konvencija o bezbjednosti i zdravlju radnika, 1981. god.

Preporuka: R 164 Preporuka o bezbjednosti i zdravlju radnika, 1981. god.

Konvencija: C 161 Konvencija o službama medicine rada, 1985. god.

Preporuka: R 171 Preporuka o službama medicine rada, 1985. god.

Konvencija: C 121 Konvencija o naknadama u slučaju povrede na poslu, 1964. god.

Konvencija: C 135 Konvencija o predstavnicima radnika, 1971.god.